

GAZTEBI PROIEKTUA

Baimentzen al du Baldintzarik Gabeko
Oinarrizko Errentak gazteek beren
bizi-proiektuari baldintza
hobeagoetan aurre egitea?

2021/2022

eman ta zabal zazu

UPV EHU

Aurkibidea

Taldea

p. 3

Esparru teorikoa

p. 5

Proiektua

p.22

Ekintza espezifikoak

p.25

Eragile sozial eta instituzionalekin egindako bilerak

p.29

UPV/EHUko ikasleei bideratutako galdera-sorta

p.32

Emaitzak

p.36

Ondorioak

p.46

Bibliografia

p.50

1
TALDEA

1

Taldea

Angel Elias Ortega.

Zuzenbidean doktorea. Laneko eta Gizarte Segurantzako Zuzenbidearen arloan, Euskal Herriko Unibertsitateko (UPV/EHU) irakasle titularra. GEZKI Institutuko kidea eta Aberastasunaren banaketa zuzen baten aldeko ToShare Behatokiaren sustatzailea. Azken urteotan, Errenta Baldintzagabeari buruz ikertzen du, Espainiako Oinarrizko Errenta Elkartearen Batzordeko kidea izanik eta Euskadiko Autonomia Erkidegoan BGOE baterako Legegintzako Herri Ekimenaren Sustatzailea.

Maitane Arnoso Martínez.

Politika eta Administrazio Zientzietan doktorea (UPV/EHU). EHuko Gizarte Psikologia Saileko irakaslea eta ikertzailea. Giza Eskubideetan eta Bake Kulturean aditua. Azken urteotan, Baldintzarik Gabeko Oinarrizko Errentari buruzko gizarte-irudikapenak ikertzen ditu, eta gazteen parte-hartze politiko eta sozialari buruzko ikerketa-proiektuetan parte hartzen du. Euskadiko Autonomia Erkidegoan BGOE baterako Legegintzako Herri Ekimenaren Sustatzailea da.

Julen Bollain Urbieta.

Garapenari buruzko ikasketetan doktorea eta gaur egun Mondragon Unibertsitateko irakasle eta ikertzailea. Enpresen Administrazio eta Zuzendaritzan lizentziatua (UPV/EHU), MSc. in International Management and International Relations (Oxford Brookes University). Oinarrizko errenta eta bere bideragarritasun ekonomikoari buruz ikertzen du. Basic Income Earth Network (BIEN) eta Espainiako Oinarrizko Errenta Elkartearen Batzordeko kidea da.

Itziar Guerendiaín Gabás.

Psikologia Gradua eta UPV/EHUko Psikologia: Gizabanakoa, Taldea, Erakundea eta Kultura Masterra duenak. UPV/EHUko Psikologia Sozialeko Sailean doktoratu aurreko ikertzailea da eta baldintzarik gabeko oinarrizko errentaren gizarte-irudikapenei buruz eta neurri horren babesarekin zerikusia duten faktoreei buruz ikertzen ari da. Euskadiko Autonomia Erkidegoan BGOE baterako Legegintzako Herri Ekimenaren Sustatzailea.

Lucía Pérez Prat.

Psikologa soziala eta UPV/EHUko ikus-entzunezko errealizadorea. Erakundeen Psikologia eta Esku-hartze Psikosozialeko Masterra du. Euskal Herriko Unibertsitateko Gizarte Psikologia Sailean errepresio politikoko prozesuak ikertzen ditu eta bideo parte-hartzailearen tresnarekin hainbat gizarte-erakunderekin lan egiten du.

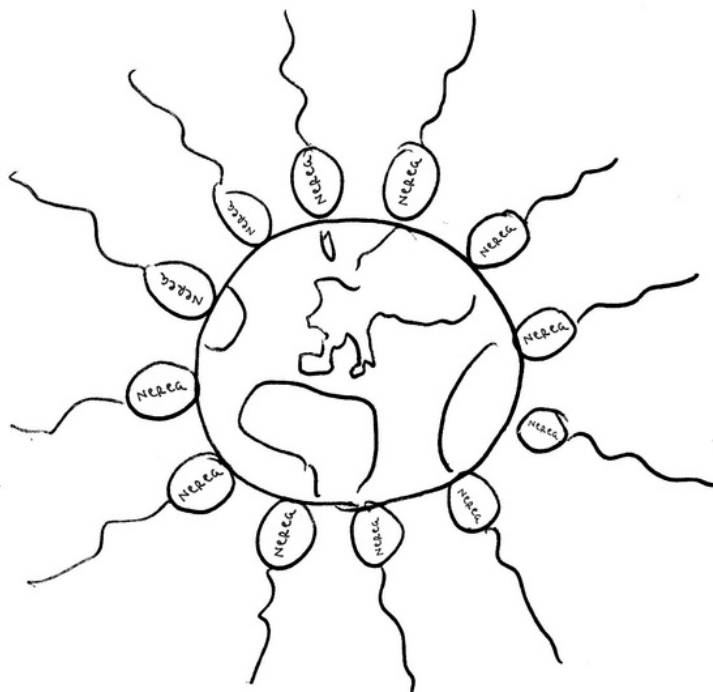
Ilustrazioak: Ane Zaldibar

2

**ESPARRU
TEORIKOA**

2.1

Baldintzarik Gabeko Oinarrizko Errentaren Sarrera

Pobrezia eta Jatorria

Baldintzarik Gabeko Oinarrizko Errenta (BGOE) honela definitzen da: *Estatuak, herritartasun-eskubide gisa, eskubide osoko kide bakoitzari edo gizarteko egoiliar bakoitzari ordaindutako diru-sarrera, baita modu ordainduan lan egin nahi ez badu ere, aberatsa edo pobrea den kontuan hartu gabe. Hitz gutxiagotan esanda: oinarrizko errenta herritar guztientzako baldintzarik gabeko diru-esleipen publikoa da* (Oinarrizko Errenta Sarea, 2021).

BGOEren kontzeptuak, nahiz eta hainbat termino eta formarekin azaldutako background anitza izan, azken bi mendeetan ekonomialari, soziologo, filosofo edo politikari ezberdinak proposamena zehatz-mehatz sofistikatu eta aztertzen joan dira, eta XX. mendean agenda sozial eta politikoan sartzea lortu da.

Bizkortze nabarmenena, hala ere, BGOEri buruz eskuragarri dagoen informazioari dagokionez, 2016tik aurrera emango da. Hori eragin duen arrazoietako bat, neurri batean, hain desberdinak diren geografietan eta ekonomietan (Kenya, Namibia, India, Kanada, Estatu Batuak, Finlandia, Herbehereak, Frantzia, Eskozia edo Espainia) gauzatzen ari diren proiektu pilotuak dira.

Aipamen berezia merezi du 2020. urteak eta COVID-19aren pandemiak, agerian utzi baitu gure demokrazietako babes sozialeko sistemak ez direla nahikoak izan krisi honi erantzun egokia emateko, eta iritzi publikoak BGOErekiko duen babesa areagotu egin da, konponbidea ahalbidetuko lukeen tresna gisa (Nettle et al., 2021).

Azken urteotan, gainera, pertsona ospetsuek eta erakunde garrantzitsuek hainbat jarrera izan dituzte BGOEren alde: Nazio Batuen Erakundeko idazkari nagusi Antonio Guterresek berak, 2018ko irailaren 25ean Nazio Batuen Batzar Nagusian emandako hitzaldian, Espainiako egungo presidente Pedro Sanchezek aurkeztu zuen programan 2017ko PSOEren primarioetan, edo Europako Kontseiluak 2018an aprobata zuen 2197 ebazpena. Frantzisko aita santuak berak ere, 2020an, "Amets egiten dugu. Etorkizun hobea baterako bidea" liburuan, adierazi zuen BGOE bezalako kontzeptuak aztertzeke garaia dela, eta 2021eko urriaren 16an, Herri Mugimenduen IV. Topaketaren aurrean egindako hitzaldian, neurri zehatz eta beharrezko gisa planteatu zuen.

Azkenik, ezin dugu ahaztu BGOE neurri apropos bat dela gaur egun guztiz bermatuta ez dauden aitortutako eskubide batzuk betetzeko garaian.

KONTXIK, Behar duena baino gehiago du.
ARTUROK, behar duena baino gutxiago du.

KONTXIK, Behar duena
ARTUROK, behar duena

KONTXIK, Behar duena
ARTUROK, behar duena

KONTXIK, Behar duena
ARTUROK, behar duena

KONTXIK, Behar duena
ARTUROK, behar duena

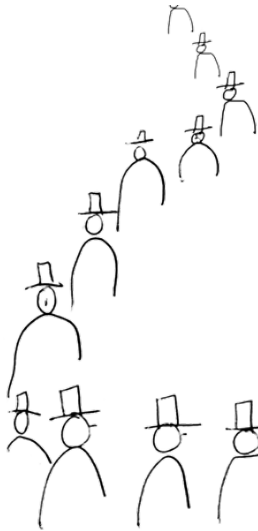
KONTXIK, Behar duena du.
ARTUROK, behar duena du.

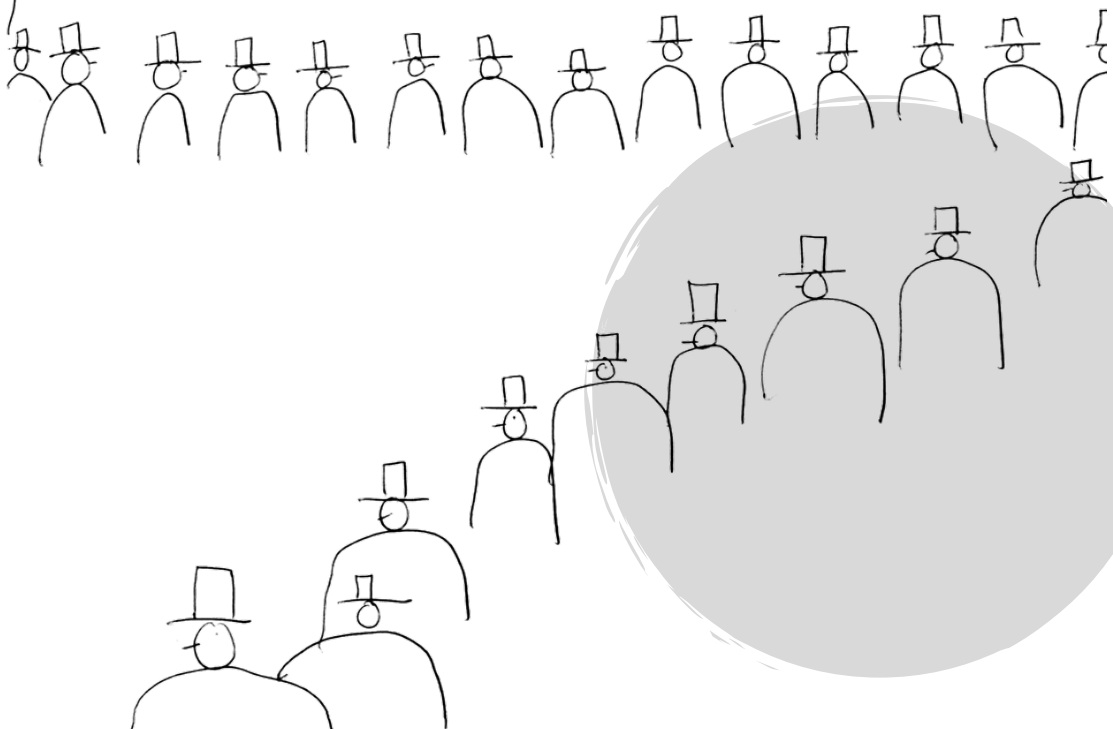
Ander, biñi den etxeKo jabeaRi (manoloti)
alo kairua ordaintzen.

Mando, beñe etxeak okupatzek
duen lurralde eremvaren jabeaRi (gizakiak)
alokairua ordaintzen

Lurduñen ilara, lurzak alokairua
beñe jabeaRi (gizakiak) ordaintzen

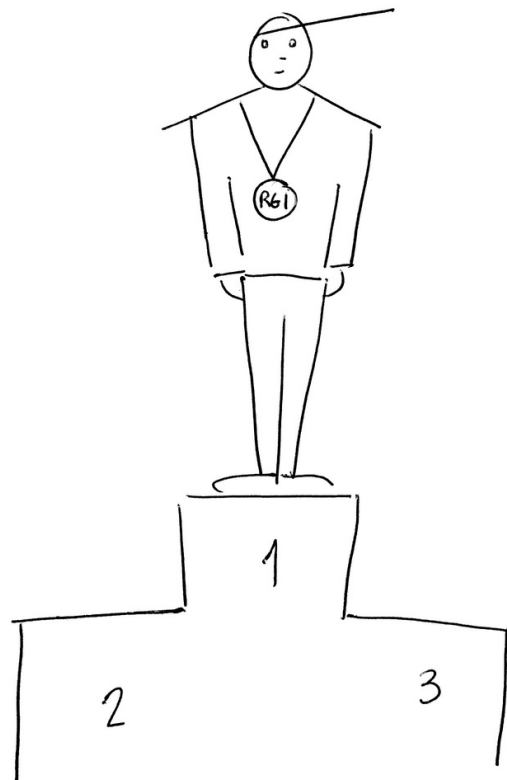
2.2

Oinarrizko errenta baldintzatutako gutxieneko errenten mugen aurrean

Baldintzatutako gutxieneko errenten programak edo diru-sarrerak bermatzekoak laguntza-prestazio ekonomikoak dira, eta pertsona orok duintasunez bizi ahal izateko gutxienekoa izatea dute helburu. Prestazio asistentzialak direnez, hauek bakarrik esleituko dira baldin eta eskubide subjektuakdiru-sarrera edo aktibo nahikorik ez duela frogatu ahal badu, eta honek aukera ematen badio gutxieneko errenta baldintzatuaren programan parte hartzeko (Cohen eta Friedman, 1972). Hau da, ex ante (means-tested) beharizan-egoera jakin batek baldintzatutako prestazio ekonomikoak dira, eta horien logika ex post laguntza bat eskaintzea da, administrazio publikoari laguntza hori jasotzea merezi dutela froga diezaioketen pertsonen.

Baldintzatutako gutxieneko errenten helburu nagusia, sortu zirenetik, pobrezia ezabatzea edo murriztea izan da (Immervoll, 2010). Hala ere, eta helburu horren betetze-maila baxua dela eta, baldintzatutako gutxieneko errenten eraginkortasunari buruzko eztabaida akademikoa oparoa da.

POBRETIK ONENA

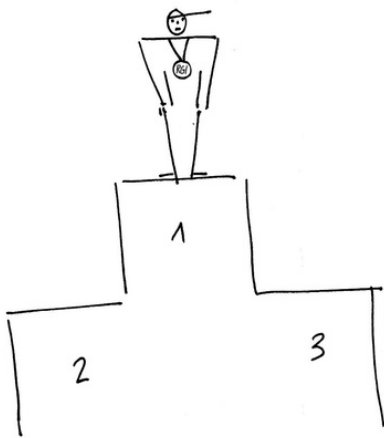

66ko garbitu ezazu podiuma mezedez.

Baldintzatutako gutxieneko errenten eraginkortasuna

Sainsburyk eta Morissensek (2002) ikerketa bat argitaratu zuten Europako baldintzapeko subsidioek joan den mendeko 90eko hamarkadaren erdialdean izan zuteneraginkortasunari buruz. Azterlan horretan agerian geratu zen baldintzapeko diru-laguntzak per se ez zirela nahikoak izan Europako 90eko hamarkadaren erdialdean pobrezia asko murrizteko; izan ere, pobrezia-tasaren murrizketa % 0,2 (Italia) eta % 8,5 (Erresuma Batuan) artekoa izan zen.

POBRERIK ONENA II

Ondoren egindako lanek, Bahle, Pfeifer eta Wendtek (2010) egindakoak kasu, 2006an Europako herrialde askok beren gutxieneko errenten zenbatekoak pobrezia-aren atalasearen azpitik mantentzen zituztela egiaztatzen dute, eta, beraz, prestazio horiek jasotzen dituzten familiek ezin dutela muga hori gainditu. Prestazioen zenbatekoen nahikotasun-mailak, egokitzapen-tasaren[1] bidez neurtuta, zer mailatan ematen dien prestazioak pertsonen bizi-maila egokia bermatzeko behar beste baliabide zehazten du. Maila egoki batek, giza duintasunarekin bateragarria den bizitzaeta gizartean aktiboki parte hartzeko aukera baimentzen du (Frazer eta Marlier, 2016; Europako Batzordea, 2010).

[1] Gutxieneko errenten egokitzapen-tasa, ELGEren arabera, gutxieneko errentek nazio-mailako diru-sarreraren medianarekiko estaltzen duen ehunekoa da.

2019an, Ekonomi lankidetzak eta garapenerako erakundearen kide diren herrialdeetatik, Herbehereek (60), Danimarkak (60) eta Japoniak (62) soilik lortu zuten nazio-mailako diru-sarreraren medianaren % 60 edo gehiagoko egokitasun-tasa - etxebizitza-gastuak ordaintzeko prestazioak kontuan hartuta -. Eta bi haur dituzten bi helduentzat, Danimarka bakarrik (67).

Datu hauek agerian uzten dute gaur egun gutxieneko errenta baldintzatuen programa gehienak, etxebizitza-gastuak ordaintzeko prestazioak barne, ez direla nahikoak onuradunek pobrezia gainditzeko eta giza duintasunarekin bateragarria den bizi-maila bermatzeko. Baina, zeintzuk dira baldintzatutako gutxieneko errenten programek dituzten muga nagusiak?

Baldintzatutako gutxieneko errenten mugak

Baldintzatutako gutxieneko errenten programek bost muga handi dituzte eta urteetan zehar luze aztertu dira. Jarraian, laburpen labur bat egingo dugu:

1

Aurrekontu-murrizketak:

Baldintzatutako subsidioen arazo nagusietako bat, batez ere baldintzatutako gutxieneko errenten programena, haien aurrekontu mugaketa eta ezegonkortasuna da. Oro har, programa horiekin biztanleriaren ehuneko oso baxua estaltzen da, baliabide gutxi aurreikusten baitira onuradun izan daitezkeen pertsona guztiak kontuan hartuta. Horrez gain, kontuan izan behar da programa horietara bideratzen den aurrekontua ez dela finkoa eta, beraz, erakundeek programa horietara bideratuko den aurrekontua murriztu edo handitu ahal izango dutela.

2

Estaldura-akatsak:

Baldintzatutako prestazioek ez dute baldintzak betetzen dituzten herritar guztiak estaltzen (Santens, 2020). Honi onarpen-ezaren tasa deitzen diogu (Bollain, 2021), eskubidea izanik baldintzatutako prestazioak jasotzen ez dituzten pertsonen tasa gisa definituta (Matsaganis, Levy, eta Flevotomou, 2010). Nahiz eta baldintzatutako gutxieneko errenten programen onarpen-ezaren tasa nabarmen aldatzen den herrialdearen arabera, oso esanguratsua da beti.

3

Onuradunen estigmatizazioa:

Baldintzatutako subsidioak eskuratzeko tasa nabarmen murrizteko arrazoi nagusietako bat prestazio horiei lotutako estigmatizazioa da. Estigmatizatze bi modu ikusten dira: integritatearena eta tratamenduarena. Integritatearen estigmatizazioa baldintzatutako prestazioekin lotzen den estereotipazio negatiboaren buruzko kezketan oinarritzen da, pertsona - potentzialki - onuradunak bere buruarengan duen irudiari eragiten diona. Aitzitik, tratamenduaren estigmatizazioaren oinarria gainerako pertsonen onuraduna nola ikusten duten datza.

Zeinen makurtua
doan Josu...

Dominagatik da

4

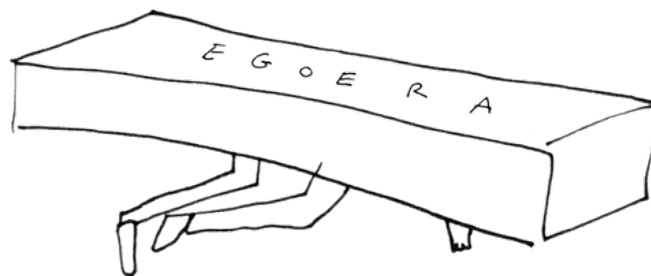
Administrazio-kostuak:

1. prestazioak gizarteko sektore kalteberenei zuzentzeak, hau da, prestazioak baldintzatuak izateak, *de facto* administrazio-kostu esanguratsuak eragiten ditu (Benfield, 2007). Administrazio-kostu horiek pobreziaren aurkako borrokara bideratzen direnbaliabideen zenbatekoa murriztea dakarte. Baldintzatutako subsidioen programek, hala nola baldintzatutako gutxieneko errenten programek, behar bezala gauzatzeko eta ondoren jarraipena egiteko, langileak, trebetasunak, denbora eta dirua behar dituzte (Santens, 2020).

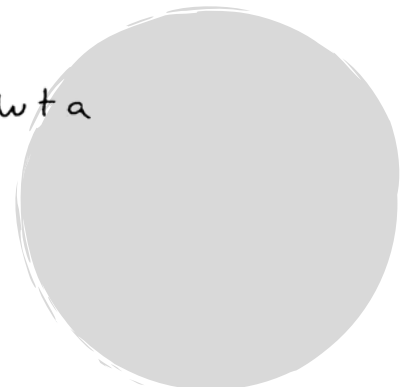
5

Pobreziaren tranpa:

1. baldintzatutako gutxieneko errentak prestazio baldintzatuak dira, eta, oro har, ez dira metagarriak. Prestazio hauek, gehienez, familia-unitateak izan dezakeen errenta osatzen dute, dagokion programak finkatutako atalase bateraino (logikoa denez, aldatu egiten da programaren/herrialdearen arabera). Ez metatze horrek prestazioaren zenbatekoaren murrizketa batean gauzatzen da, familia-unitateak izan ditzakeen diru-sarreraren zenbatekoarekin bat etorritz (Bollain, 2017). Aldi berean bi errenta jasotzeko eta/edo diru-sarreraren maila jakin bat gainditzeko ezintasunak pobreziaren tranpara garamatza, baldintzatutako gutxieneko errenten programaren berariazko bateraezintasunagatik. Pobreziaren tranpa honela definitzen da: *Prestazio baldintzatu baten onuradunak lan ordaindua onartzeak dakarren zigorra* (Raventós, 2000), zigor hori prestazio baldintzatuaren zenbateko murriztua izanik.

Josu egoerak zapaldu ta

Oinarrizko errentaren portaera baldintzatutako gutxieneko errenten mugen aurrean

Baldintzatutako gutxieneko errenten programekin alderatuz, BGOE da interes handiena sortzen ari den alternativa. BGOE ez luke aurrekontu-murrizketarik izan behar, baldin eta eredia modu eraginkor batean diseinatuta badago. BGOE finantzatzea baliabide asko erabiltzea eskatzen badu ere, argi geratu behar da ez direla transferentziak eta gastuak parekatu behar. Egiten diren transferentziak erosteko ahalmenaren berresleipenak dira, gutxiengo aberatsenetik hertsiki aberatsa ez den gehiengo sozialera. Aberastasuna ez da murrizten, baizik eta banatu egiten da.

Estaldura-akatsei dagokienez, kontuan izan behar dugu BGOEk herritar guztiak hartuko lituzkeela barne eta, beraz, baldintzatutako prestazioak duten onarpen-ezaren tasa handia ez bezala, baldintzarik gabeko subsidioak direnean hau% 0 ingurukoa izango litzatekeela uste da (Atkinson, 1996). Ildo horretan, pentsatzekoa da BGOEren baldintzarik ezaren printzipioak abantaila bat ematen diola baldintzatutako gutxieneko errentei lotutako estaldura-defizitaren aurrean.

Van Parijsek (2006) eta Van Parijsek eta Vanderborghtek (2017) sostengatutakoaren ildotik, ez dago ezer umiliagarrikerik eta pertsona onuradunengan estigmatizazioa eragin dezakeenik herritar guztiei BGOE bat emateagatik, herritartasun-eskubide gisa. Pertsona bakar bat ere ez litzateke seinalatua sentituko BGOE bat jasotzean; izan ere, haren unibertsaltasunak, baldintzatutako prestazioen fokalizazioaren aurrean, ez du gizartea ematen duten eta jasotzen dituzten pertsonen artean banatzen.

Horrela, BGOE baten ezaugarriek aukera emango lukete baldintzatutako gutxieneko errenten programetan hain ohikoak diren estereotipazio- eta estigmatizazio-arazoak ia erabat gainditzeko eta, aldi berean, gizarte-elkartasuna sendotzea, komunitateko kide izatearen sentimendua eta gizarte-kohesioa indartuz (Standing, 2008).

Esleitutako aurrekontu totalarekin alderatuta, baldintzatutako gutxieneko errenten programetan administrazio-kostu handiak egotea funtsezkoa da zenbait egilek (Van Parijs, 2006; Raventós, 2007; Offe, 2005; Van Parijs eta Vanderborght, 2017) baieztatu dezaten BGOE bat ekonomikoki eraginkorragoa dela baldintzatutako gutxieneko errenten programak baino. Zentzuzkoa dirudi pentsatzea BGOE batek kostu administratiboak aurreztuko lituzkeela, baldintzatutako gutxieneko errenten programen konplexutasuna izugarri sinplifikatuko lukeelako, gardenago bihurtuz eta kontrol- eta jarraipen-maila murriztuz.

Baldintzatutako gutxieneko errenten hain bereizgarri den pobreziaren tranpa ere primeran saihesten duen tresna da BGOE, beste errenta-iturri batzuekin bateragarria den lurzorua baita. Prestazioaz gain errenta desberdinak metatzeko aukeragatik, hain zuzen ere, eta betiere errenta-iturri horiek % 100eko tasa marjinala izan dezakeen zerga-zergapetzearen xede ez badira, modu ordainduan lan egiten duen pertsona orok BGOE bakarrik jasotzen duen pertsona batek baino diru-sarrera gehiago jasoko ditu.

Beraz, baldintzatutako gutxieneko errenta programak ordaindutako lana egiteko disuasio-ahalmenagatik -batez ere kualifikazio gutxiko langileentzat- kritikatu egiten diren heinean, BGOE, metagarritasunari esker, ordaindutako lanak bilatzeko eta onartzeko pizgarria izan daiteke kasu askotan. Eta, zalantzarik gabe, askoz ere askeago lan-kontratuaren alderdirik ahulenaren partetik.

Beraz, baldintzatutako gutxieneko errenta programek segurtasun-sare osatugabea ematen duten bitartean, BGOE batek trebetasun handiz saihesten ditu programa horien mugak, unibertsaltasunaren, baldintzarik ezaren eta errenten metagarritasunaren printzipioei esker.

Era berean, egiaztatu dugu alde handia dagoela baldintzatutako gutxieneko errenteneta BGOEren artean. Bi neurrien arteko kontzepzio-desberdintasun hori askatasunari dagokionez adierazten da. Baldintzatutako gutxieneko errentek pertsoneri porrot egin ondoren laguntzen diete; izan ere, premia egoeran dauden pertsoneri ex post laguntza eskaintzen diete, jasotako prestazioen ordain baten truke (normalean, laneko esku-hartze prozesu baten bidez). Ex post laguntza hutsak, ezinbestean, benetako askatasuna galtzera garamatza soldata batetik bizi den eta statu quo-a onartzera edo merkatuak -eta, zehatzago, lan-merkatua- politikoki konfiguratzeko beren interesentzat bereziki kaltegarriak diren moduen aurrean makurraraztera behartzen duen pertsonaren kasuan (Standing, 2017). Hau da, BGOEk merkatuen konfigurazio politiko jakin bat ere ekarriko luke, soldatapekoen mesedetan.

2.3

Gazteen egoeraren diagnostikoa

Gazteen egoera gizartean gertatzen diren aldaketa sozioekonomikoen erritmora garatzen eta eraldatzen da. Horregatik, ezin da gazteriagazteen ibilbideak baldintzatzeko dituzten esparru ekonomiko eta sozialak kontuan hartu gabe ulertu. Jarraian aztertuko ditugun eta gazteen bereizgarri diren zenbait gizarte-fenomeno oso lotuta daude gizartean gertatzen diren aldaketekin. Ez luke zentzu handirik izango gazteak gizabanakoen batuketa gisa ulertzeak, baizik eta hura baldintzatzeko duen gizarte baten barneko kolektibo anitz gisa ulertzeak.

Lan-merkatuko prekaritatea funtsezko faktorea da gazteen bizitzek emantzipatzeko dituzten zailtasunak eta bizi-proiektuak modu autonomoan egiteko ezbeharrak azaltzeko orduan. Horren ondorioz, gazteak ahuldu egiten dira, eta Eusko Jaurlaritzako Gazteria Zuzendaritzak sustatutako politiken bidez aurre egin nahi zaie. Politika horiek, batez ere, gazteen emantzipazioa sustatzean oinarritzen dira. Emantzipaziorako bidea egiteko, hau da, gazteak gizartean erabat integartzeko eta beren bizi-proiektua autonomiaz eraikitzeko, Eusko Jaurlaritzako Gazteria Zuzendaritzak, 2022ko martxoaren 10eko Euskadiko Gazteriaren Lege berriarekin bat etorritik, hezkuntzaren, etxebizitzaren, enpleguaren eta gizarte-ongizatearen arloko jarduerak proposatzen ditu.

EAEn bizi diren gazteen formazio-mailak gora egin du azken urteotan. Gainera, 30 urtetik beherako kolektiboaren formakuntza urteak luzatu egin direla ikusten dugu eta, horren ondorioz, gazteen jarduera-tasa murriztu -lan egiten duten edo lan egiteko prest dauden pertsonen ehunekoa-.

Ei! Lana topatu dut!
bihar hasten naiz!
Aldi baterako lanaldi partzial
aldiakako kontratu fiukoa!

Eta horrek zer
esan nahi du?

Auaifu ere bihar egingo dudala.

Etxebizitza eskuratzea da gaur egun dagoen arazo handienetako bat. Hipoteka edo alokairua ordaintzeko ahalegin ekonomiko handia egin behar da etxebizitzaren prezioen eta gazteen soldaten artean dagoen gap handiaren ondorioz, eta horrek esan nahi du, batez besteko soldata batekin, soldataren % 55,1 erabili behar dutela gazteek hipoteka-kwota ordaintzeko edo % 50,4 alokairuaren errenta ordaintzeko Gazteriaren Euskal Behatokiaren (2021) arabera -aditu gehienek bat egiten dute esatean kopuru hau ez dela soldataren % 30 baino handiagoa izan behar -. Era berean, EAEn emantzipatu gabeko hiru gaztetik batek dio etxebizitza bat behar duela. Horrela, ikusten dugu EAEn emantzipatzeko batez besteko adina 30 urtekoa dela (30,2 zehazki), 18 eta 34 urte bitarteko gazteek emantzipatzeko egokitzat jotzen duten adina (ibid.) baino sei urte handiagoa.

Enpleguari dagokionez, arreta gehien jaso duen adierazlea langabezia-tasa dela. Horri dagokionez, EAEn gazteen langabezia-tasa % 17,9koa da, langabezia-tasa orokorra baino % 73,79 handiagoa. Hala ere, gaur egun egiazta dezakegu enplegu bat izateak jada ez duela bizitza duina bermatzen. Izan ere, Estatu espainiarreko langileen ia % 13 pobreak dira.

Enpleguaren prekarietatea, lan-kontratuen behin-behinekotasuna eta partzialtasuna, edo figura malguak edo atipikoak (autonomo faltsuak, bekadun arruntak eta abar) dira gazteen joera orokorra lan-merkatuan sartzeko prozesuan. EAEn, gazteen % 64,3k aldi baterako kontratua du, eta % 32,4k nahi ez den kontratu partziala (Biztanleria Aktiboaren Inkesta, 2021).

Beraz, ukalezina da hezkuntzari, etxebizitzari edo enpleguari buruz hitz egiten dugunean, gazteen gizarte-ongizateaz hitz egiten ari garela, terminoaren zentzurik zabalenean. Gainera, pertsonen biziraupenaren eta enplegua edukitzearen arteko harremana birplanteatzea ezinbestekoa dela dirudien testuinguru honetan, gero eta herrialde gehiagok saiatzen dira pertsonen babes unibertsala bermatuko duten sistemak aztertzen, asistentzialismoan oinarritutako politiken aurrean.

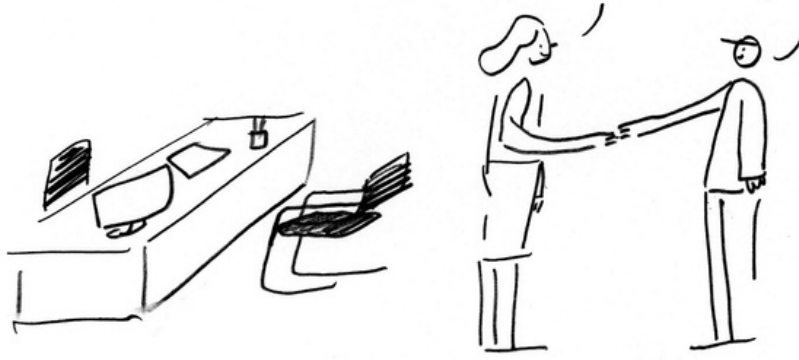
- zein da zure espezialitatea?

edozerikin
- konformatzea

- ongi etorri lantaldera.

- "kerrikasko"

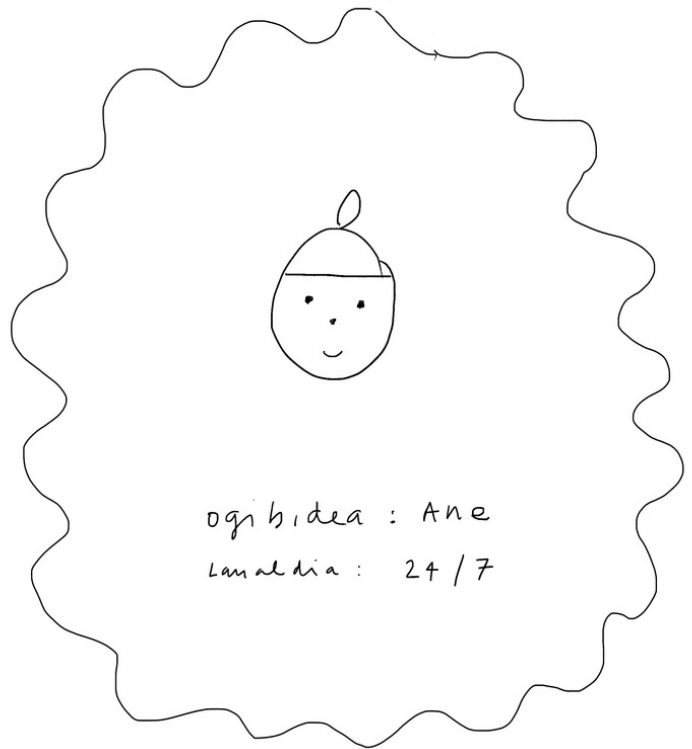
2.4

Oinarrizko errenta: gazteentzako oraina eta etorkizuna bermatzea

Gazte izateak bizitzan zure bidea aurkitzea dakar. Hala ere, egungo gazteek zailtasun handiak dituzte orainaldi hurbilenetik haratago begiratzeko, neurri batean, aurreko atalean ikusi dugun bezala, etxebizitza duin bat eskuratzeko zailtasunagatik eta lan-merkatuaren prekarietateagatik. Gazte bakoitzaren oinarrizko premiei erantzungo dien aldizkako errenta bati esker, sistemak gehien zigortzen dituen pertsona-taldeetako bati benetako askatasun-maila handiagoa emango litzaioke. Gaur egun, 16 eta 34 urte bitarteko 2,7 milioi gazte gizarte-bazterkeriako egoeran daude Espainiar Estatuan (FOESSA Fundazioa, 2022). Baina, gaztea izatea berez gizarte-bazterkeriako faktorea bada ere, abiapuntuko egoera ez da bera gazte guztientzat.

Hasierako desberdintasunen betiketzea are kezagarriagoa izan daiteke makinek egindako jarduerak esponentzialki handitzea espero den etorkizunean. Robotak ekonomiaren sektore guztietara iristen ari dira, eta mundu mailako milioika enplegu desagertuko diren bitartean, giza kapitala, funtsean, lan superkualifikatuak egitera zuzenduta egongo den lan merkatu baterantz goaz. Hau da, enplegua gero eta urriagoa izango da, eta formakuntza-etapa luzatu ahal izan dutenen eskuetan kontzentratuta egongo da.

Oinarrizko premiei erantzungo liekeen aldizkako errenta batek denbora gehiago eskainiko lieke gazteei (Belaustegi et al., 2016). Euskal Herriko Unibertsitateko langabezia dauden ikasleen kasuan, % 63,1ek formakuntza-etapa luzatzeko erabiliko lukete oinarrizko errenta. Era berean, inkestatutako lagin osoaren % 40,7k, BGOE herritartasun-eskubide gisa edukitzeak eragindako denbora libre erabilgarriaren hazkundera formakuntzarako erabiliko zuela adierazi zuen (% 23,2k aisialdirako, % 12k pertsonak eta etxea zaintzeko, % 7,3k borondatezko lanerako edo % 5,7k enplegu hobea bilatzeko). Aipatzekoa da, halaber, astialdiaz gain, inkestatutako pertsonen % 33,8k BGOEren diru-zenbatekoa formaziora ere bideratuko luketela.

Era berean, BGOE batek aukera emango luke langile klaseari askatasun handiagoa eta negoziatio-ahalmen handiagoa izateko enplegu bat onartzeko edo baztertzeke orduan, pertsonak aukera izango luketelako baldintza txarretan enpleguak ez onartzeko edo beren lehentasunetara egokitzeko (Rey Pérez, 2020). Izan ere, beren indar-harremana gehien hobetu dezaketenak lan-merkatuan prekaritate handiena pairatzen dutenak dira (Standing, 2011): emakumeak eta gazteak (Vives et al., 2011). Espainiako Estatuan, eta Zerga Administrazioiko Estatu Agentziaren arabera (2019), enplegu bat edo gehiago duten 26 eta 35 urte bitarteko gazteen % 36k Gutxieneko Soldataren azpitik kobratzen du. Ildo beretik doa Lanbidek 2017an UPV/EHUko egresatutako ikasleei egindako laneratzeari buruzko inkesta (2020). Bertan ikus daitekeenez, graduatu eta hiru urtera, lanaldi osoko ikasle okupatuak % 24,9k 1.200 € baino gutxiago irabazten du hilean, eta lanaldi murriztutako ikasle okupatuak artean, berriz, % 62,9k 900 € baino gutxiago irabazten du hilean. Interesgarria da egiaztatzea BGOE funtsezko tresna izan litekeela gazteek lan-merkatuan negoziatzeko duten boterea handitzeko, gaur egun edozein enplegu mota onartzera behartuta baitaude, lan-baldintzak oso txarrak izan daitezkeelakoan.

Morenok (2003) dioenez, gaur egungo nahaste-borrasteen, gazteek bizi-biografia koherente bat eraikitzeko erronkari egin behar diote aurre. Biografia horretan, enpleguak ez du funtsezko zereginik, eta lehen horren mende zeuden alderdiak birplanteatu behar dira: aisialdia, kultura, familia, hobbiak, boluntarioak eta abar. Ia bi hamarkada geroago, eta gazteen baldintza materialak nabarmen okertu ondoren, erronka nagusitu da. Gero eta handiagoa da gizarteratzeko ohiko esparrutik kanpo geratzen diren gazteen ehunekoa, batez ere epe luzerako bizi-proiektu bat eraikitzeko etorkizunerako aukerak bermatuko dizkien enplegu egonkor bat aurkitzeko ezintasunagatik. Gaztarotik helduarorako trantsizioak, askotan, mugarik gabe jarraitzen du.

Lan-prekarietatea gazteen bizi-ibilbideetan eta haien bizimoduetan txertatu da (Bone, 2019), Campbell-ek eta Pricek (2016) identitate prekarioa deitu zutena sortuz, non ziurgabetasun- eta segurtasun-ezaren sentazioa nagusi den. Ezegonkortasun-testuinguru horretan, etorkizunerako proiektio minimoa arriskutzat jotzen da (Carmo et al., 2014), eta gazteak etengabeko orainaldi sentazioan harrapatuta geratzen dira, non bizi-handinahiak eta -helburuak mugarik gabe atzeratzen diren, inoiz iristen ez dela dirudien etorkizun imaginario baten zain (Bone, 2019).

Testuinguru horretan, Ongizate Estatuaren elementu nagusi gisa -inoiz ez haren ordezkotza- BGOE batek aukerak eskaini ahal izango lizkieke hainbat eta hainbat gazteren bizi-proiektuei, baina baita gure gizarteko gehiengo zabal eta ez hertsiki aberatsari ere.

3 PROIEKTUA

3.1

Helburu orokorrak

GAZTEBI proiektua BGOEk politika ekonomiko eta sozial gisa eskaintzen dituen aukerak aztertu eta eztabaidatzeko helburuarekin sortu da. Hau da, aztertzeko ea BGOE baliaigarria den gazteei finantza-segurtasuna emateko, oinarrizko behar materialak betetzen direla bermatzeko, bai eta garapen pertsonal eta kolektibo askeago batean aurrera egiten dela bermatzeko ere, lan-merkatuarekiko mendekotasunetik harago. Zehazki, eta proiektu honen bidez, honako helburu orokor eta espezifiko hauek lortu nahi izan dira:

H.O.1. Gazteriaren arloan lan egiten duten erakundeek eta gizarte-eragileek BGOEri buruz duten ikuspegia aztertzea, eta honek gazteei espazio horietan laguntzeko izan ditzakeen ondorioak aztertzea.

H.E.1. Erakunde publiko eta gizarte-eragile horiek BGOE bat ezartzearen inguruan dituzten ikuspegi eta gogoeta desberdinak ezagutzea.

HE2. Erakunde eta gizarte-erakunde horiekin lankidetzatza- eta lan-prozesu aktibo bat ezartzea, BGOEren proposamenari eta gazteriarekiko dituen inplikazioei buruz hausnartzeko.

H.O.2. Unibertsitateko ikasleek enpleguarekiko dituzten gizarte-jarrerak eta etorkizunera begira dituzten ikuspegiak aztertzea, baita BGOE bat ezartzeak haien finantza-segurtasuna bermatzeko eta bizi-proiektuetan aurrera egiteko eskain diezazkiekeen aukerei buruzko pertzepzioak ere.

H.E.1. Unibertsitateko ikasleen artean lanari buruzko gizarte-adierazpenen eraikuntza aztertzea, baita lan-merkatuaren etorkizunarekiko jarrerak eta gazteen langabeziari eta prekarietateari buruzko diskurtso individualistak eta egiturazkoak zein mailatan mantentzen dituzten aztertzea ere.

H.E.2. Unibertsitateko gazteek etorkizunera begira duten fatalismo-maila aztertzea, eta gure gizartean garrantzitsuak diren gizarte- eta erakunde-eragileekiko (des)konfiantza-maila aztertzea.

H.E.3. Unibertsitateko ikasleek BGOE bat ezartzeko aukeraren inguruan sortzen dituzten jarrerak, sinesmenak eta emozioak aztertzea, baita horrek beren bizi-proiektuak abian jartzeko orduan eskainiko lituzkeen aukerei buruz dituzten pertzepzioak ere.

O.G.3. BGOEren proposamena zabaltzeko eta eztabaidatzeko gune bat irekitzea, neurri horren ezaugarriei eta inplikazioei buruzko gizarte-ezagutza zabaltzeko.

H.E.1. BGOEren proposamenaren inguruan sortutako ezagutza zientifikorako sarbide zabala eskaintzea, tailerren, informazio-bideoen, bineten, sare sozialetako zabalkundearen eta abarren bidez.

H.E.2. BGOE ezartzeak gazteei ekar diezazkiekeen aukerei buruzko hausnarketa eta eztabaida publikoa erraztea, gazteen esperientzia eta gogoetei leku garrantzitsua emanez.

4

**Ekintza
espezifikoak**

4.1

Tailerrak

BGOEren ezaugarriak eta inplikazioak buruzko ezagutza eta eztabaida hurbiltzeko helburuarekin, bereziki unibertsitateko gazteriarengan, baina baita gizartearengan oro har ere, ikus-entzunezko sei pilula egin ziren, proposamen horren inguruko hainbat gai jorratzeko (ezaugarriak, lan-merkatua, GJHak, justifikazio juridikoa, gizarte-mugimenduak eta bideragarritasun ekonomikoa), eta ondoren publiko orokorrari irekitako BGOEren inguruko hausnarketa-tailer batzuetan erabili ziren.

Pilula

Laburpen

"Zer da Oinarrizko Errenta Baldintzagabea?"

Bideo honek Oinarrizko Errenta Baldintzagabearen ezaugarri nagusiak deskribatzen ditu, eta diru-esleipen publiko hori osatzen duten ardatz nagusietan sakontzen du: baldintzarik eza, unibertsaltasuna eta indibidualtasuna.

"Enpleguaren mitoa"

Enpleguak bizitza duina berma dezake? Bideo honek gure egungo lan-merkatuaren ezaugarri nagusiak azaltzen dizkigu eta hainbat kontzeptu barneratzen ditu, hala nola lan-pobrezia, automatizazio-prozesuak eta enpleguaren eta lanaren arteko bereizketa. Gure gizarte-babeseko sistema lan-merkatutik bereizteko formula gisa aurkezten da hemen Oinarrizko Errenta.

"Oinarrizko Errenta eta ODSak"

Garapen Iraunkorreko Helburuak gure gizarte-, ekonomia- eta ingurumen-krisiari aurre egiteko tresna dira. Ildo horretan, bideo honek azaltzen du zergatik den Oinarrizko Errenta tresna bat hemen deskribatzen diren Garapen Jasangarriko Helburu asko betetzeko.

"Giza Eskubideak eta Oinarrizko Errenta"

Bideo honek Giza Eskubideen Adierazpen Unibertsalaren eta 1966ko Eskubide Ekonomiko, Sozial eta Kulturalen Nazioarteko Itunean lortutako akordioaren ezaugarri nagusiak laburbiltzen ditu, eta artikulu horietako batzuk aipatzen ditu, oinarrizko eskubide bat adierazteko helburuarekin: pertsona orok bizitza duina izateko duen eskubidea.

"RBI eta gizarte-mugimenduak"

Gizateriaren aurrerapena hainbat gizarte-mugimenduren konkista da, hala nola langile-mugimendua, mugimendu feministarena, mugimendu ekologistarena eta LGBTI kolektiboena. Bideo honetan, gizarte-mugimenduetako askok oinarrizko errenta baldintzagabea izatearen alde egin dituzten adierazpen garrantzitsuenak ikusiko ditugu.

"Nola finantzatu litzateke RBI bat?"

Ezaugarri oso desberdinak dituzten herrialde guztietan Oinarrizko Errenta Baldintzagabeak abian jarri dituzten proiektu pilotuen ugaritzeak erantzuna ematen digu OHE baten finantzaketari nola aurre egin planteatzerakoan. Bideo honetan sakontzen dugu nola Oinarrizko Errenta batek erantzunak eman ditzakeen krisi ekologikoari aurre egiteko, lan-merkatuaren ezegonkortasunari aurre egiteko eta zaintza-krisiari aurre egiteko.

4.2

Metodologia

4 online hausnarketa-tailer egin ziren, eta unibertsitate-esparruko 10-15 pertsonak hartu zuten parte, hala nola ikasleek eta irakasleek, bai eta gizarte-arloko beste eragile batzuek ere. Tailerrak, BGOEren inguruan eztabaidatzeko, 4 gaietanegituratu ziren: : 1) Zer da Oinarrizko Errenta? BGOEren abantailak baldintzatutako gutxieneko errenten mugen aurrean; 2) Lan-merkatuaren bilakaera, ekonomia sozial eta solidarioa eta BGOE: enpleguaren banaketa, lana ikusaraztea; 3) Oinarrizko Errenta Giza Eskubideen, Garapen Jasangarriaren Helburuen eta gizarte-mugimenduen esparruan; eta 4) Oinarrizko Errenta, etorkizun sozioekonomirako neurri gisa: proiektu pilotuak eta XXI. mendeko erronkak.

Metodologia, saio bakoitzean planteatutako gaiari buruzko bideo bat eta hiru pildora ikustea izan zen, eta ondoren, aztertu beharreko gaiari buruzko azalpen labur bat ematea. Gero, tailerreko parte-hartzaileak 4-5 pertsonako talde txikietan banatzen ziren, tailerraren gai orokorrekin lotutako hainbat gai eta galdera zehatzi buruzko eztabaida sakona egiteko. Eztabaidaren ondoren, taldea berriro osoko bilkuran biltzen zen, talde bakoitzean agertutako hausnarketa eta ondorio nagusiak partekatzeko, eta azken eztabaida bat egiteko, tailerraren amaiera gisa.

4.3

Emaitzak

Lehenengo saioan, BGOEren proposamena, haren ezaugarriak eta filosofia hausnartu zen. Oro har, parte-hartzaileek aukera bat ikusi zuten BGOE politika ekonomikoak eta sozialak eraikitzeke erabiltzen den ikuspegia aldatzeko, bizitza duina bermatzen duen sarbide unibertsala bermatuz.

Bigarren saioan, BGOE bat ezartzeak lan-merkatuaren gaur egungo bilakaeran izan zezakeen eginkizunari buruz eztabaidatu zen, eta enpleguak eskubide ekonomiko eta sozialak eskuratzeko duen garrantziaz eta automatizazio-prozesuetan, lan-zentzuan eta ordaindu gabeko lanetan dituen inplikazioez hausnartu zen. Oro har, helburu hori betetzeko gai ez dela erakusten ari den lan-merkatutik haratago bititza duina bermatzeko premia azaleratu zen (hori agerian geratu da, adibidez, COVID-19aren pandemian). Ildo horretan, BGOEri buruzko ikuspegi partekatua ikusi zen, pertsona guztientzako finantza-segurtasuna bermatzeko ez ezik, lanaldia murrizteko eta lan-modu desiratuagoak, sozialki onuragarriagoak eta baldintza hobetan lortzeko ere tresna baliagarri gisa.

Hirugarren saioan, Giza Eskubideen, Garapen Jasangarrirako Helburuen eta gizarte-mugimenduen esparruko BGOEri buruz eztabaidatu zen. Emaitzek erakusten dute BGOE bat ezartzeak ondorio positiboak izan ditzakeela gizarte-mugimenduentzat (feminismotik eta arrazakeriaren kontrakotasunetik hasi eta ekologismoraino eta mugimendu kulturaleraino) eta hainbat GJH lortzeko bidean aurrera egiteko.

Azkenik, laugarren eta azken saioan, BGOE bat ezartzeak izan ditzakeen ondorioak aztertzeko egin diren proiektu pilotuen inguruan lan egin zen. Ildo horretan, BGOEren ikuspegi partekatua azaleratu zen, gizarte hobe baterantz aurrera egiteko eta lan-merkatuaren krisiari edo krisi ekologikoari aurre egiten laguntzeko tresna baliagarri gisa. Era berean, politika ekonomiko eta sozialerako proposamen horrek belaunaldi berriei eskain ziezazkiekeen aukerak nabarmendu ziren bereziki, bereziki lan-prekarietateak eta etorkizunarekiko ziurgabetasunak zigortuak.

5
**Eragile sozial eta
instituzionalekin
egindako bilerak**

Taldeko 10 elkarrizketa egin ziren, eta honako erakunde hauek hartu zuten parte, hurrenez hurren: Bolunta Fundazioa, Novia Salcedo Fundazioa, Gazteriaren Euskal Kontseilua (EGK), Sareen Sareak, Confebask, Konfekoop, UPV/EHUko Enplegu Zuzendaritza, Eusko Jaurlaritzako Gazteria Zuzendaritza, LAB sindikatua eta Euskadiko UGT sindikatua. Bilera horiek azterlan honetan geroago erabili den galdetegia eraikitzeke fasean programatu ziren. Horrela, topaketa horiek helburu bikoitza izan zuten: batetik, galdesorta hori bateratzea eta baliozkotzea eta, bestetik, agenteek BGOErekiko eta gazteen egoerarekiko dituzten usteak ezagutzea.

5.1

Metodologia

Azterlan honetan parte hartu zuten eragileen diskurtsoaren edukia aztertzeke, egindako bilerak transkribatu ziren. Datu-basea lortu ondoren, IRAMUTEQ softwarearekin lan egin zen. Honek aukera eman du diskurtsoaren analisi kuantitatiboak egiteke, hala nola antzekotasunaren analisisa eta aldagai anitzeko analisisa (ondorengo sailkapen hierarkikoa).

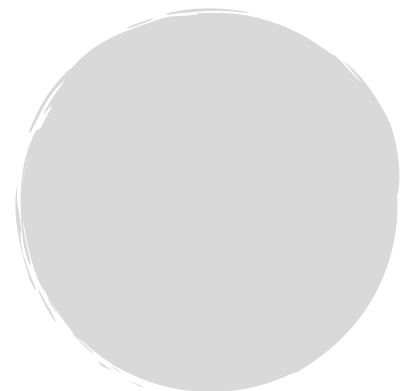
5.2

Emaitzak

Hitzaldietan zehar igorritako hitzek (N = 1784) erakusten dute joan terminoa (aurrera egin, egin, sortu) izan zela lagin osoan gehien erabili zen kontzeptua, eta ondoren ikusi (perspektiba, pertzepzioa, planteatzea) eta gazte hitzak. Horiekin batera, termino positiboak ere erabili ziren, hala nola ona, interesgarria, lagungarria, garrantzitsua eta negatiboak, arazo eta prekariedade gisa, bai eta Oinarrizko Errenta aipatzen zuten kontzeptuak ere, proiektua eta gaia bezalako hitzekin batera. Gainera, gizarte- eta erakunde-eragileek lan-merkatuarekin lotutako hitzak (merkatua, enplegua, lana, enpresa, kooperatibismoa) eta gizartearekin, bizitzarekin, denborarekin eta etorkizunarekin lotutako terminoak izendatu zituzten. Amaitzeko, agenteek unibertsitatearekin eta gazteen ikasketekin (prestakuntza, ibilbidea) lotutako kontzeptuak izendatu zituzten.

Ondoren, antzekotasun-analisiari esker, hitzen baterako burutazioak identifikatu ahal izan ziren, eta horien arteko loturari buruzko informazioa eman zen, testu-corpus baten edukiaren egitura identifikatzen laguntzeko. Hala, datuek erakutsi zutenenez, corpusaren edukia nodo semantikoaren inguruan antolatu zen; nodo hori, nagusiki, joan hitzak osatzen du, lotutako formekin doaz, goazen, joaten eta abar, eta horiek guztiek abantzamenduak, aurrerapenak eta etorkizunak zeharkatzen dituzten kontzeptuei egiten diete erreferentzia.

Azkenik, 2022ko martxoaren 2an, beste topaketa bat egin zen gizarte- eta erakunde-eragileekin, azterlanean lortutako emaitzen behin-behineko ondorioak partekatzeko.

A large, bold, white number '6' is centered on the page, serving as a background for the text.

**UPV/EHUko ikasleei
bideratutako galdera-sorta**

Gizarte- eta erakunde-eragileekin izandako bileren ondoren, Euskal Herriko Unibertsitateko (UPV/EHU) ikasleen artean banatuko zen galdetegi eraiki zen. Galdetegi horren bidez unibertsitateko ikasleek enpleguarekiko dituzten gizarte-jarrerak eta etorkizunerako dituzten ikuspegiak, bai eta BGOE bat ezartzeak beren finantza-segurtasuna bermatzeko eta beren bizitza-proiektuetan aurrera egiteko eskain diezazkiekeen aukerei buruz dituzten pertzepzioak aztertu da.

6.1

Metodologia

Parte-hartzaileak

Bujang et al. (2017) ezarritako iritzia jarrituz, azterlan ez-esperimentaletako populazio-parametroei dagokienez $n = 300$ gutxienerako lagin-tamaina baliozko zenbatespen fidagarriak lortzeko, galdetegi bat banatu zitzairen UPV/EHUko 709 ikasleri.

Galdetegi bat banatu zitzairen UPV/EHUko batez besteko 21 urteko 709 ikasleri. Parte-hartzaileen % 66,8 emakumeak izan ziren (% 33.2 gizonak), batez ere ezkerreko orientazio ideologikoarekin (% 65.2); hala ere, % 17.2 zentrokoak [JBU1] izan ziren eta % 17.6 zentro-eskuinekoak. Beren klase sozialari dagokionez, % 51,4 klase ertain batean kokatzen da, % 34 klase ertain eta baxu batean eta % 14,6 klase sozial ertain-altu batean.

Oro har, familia-nukleotik emantzipatu gabeko biztanleria da (% 71), baina % 22,5 familiaren etxetik kanpo bizi da, nahiz eta independentzia ekonomikorik izan ez, eta gutxiengoa (% 6,5) emantzipatuta eta ekonomikoki independentea da.

Gainera, beharrezkoa da deskribatzea ikasleen % 28,2 enplegatuta zegoela ikasketak egiten zituen aldi berean, eta % 9,8k ikasketak zaintza-lanekin bateragarri egin behar zituela adierazi zuen. Soilik prestakuntzakoak ez diren jardueretan ikasleek duten parte-hartze mailari dagokionez, nabarmentzekoa da % 18,6k adierazi zutela kultura-jarduerak egiten zituztela (antzerki-talde batean parte hartzea, argazkigintzan aritzea edo irrati komunitario batean parte hartzea, besteak beste), % 10,3k GKE edo gizarte-erakunde batean boluntario-moduren bat egiten zutela, eta % 7,9k kolektibo edo gizarte-mugimenduren batean aktiboki militatzen zuela (esaterako, kolektibo feminista batean, gaztetxe bateko asanbladan, etab.).

Oro har, ikasleen % 11,4k adierazpen-jokabide ez-konbentzionalen bidez parte hartzen du politikan, eta parte-hartze politiko baxua du. Aitzitik, ikasle gehienak (% 66,1) politikaren munduarekin botoaren bidez soilik lotzen dira; elkarrizketatutako ikasleen % 22,5ek parte-hartze politiko baxua erakusten du, bai konbentzionala, bai ez-konbentzionala (hala ere, noizean behin garrantzi politikoa duten gaiei buruz hitz egingo lukete lagunekin eta unibertsitateko kideekin).

Parte-hartzaile gehienak Bizkaiko campusekoak dira (% 81,4), % 13,1ek Gipuzkoan ikasten du eta % 5,5ek Araban. Ezagutza-arloei dagokienez, Gizarte Zientzietako, Arteetako, Giza Zientzietako edo Komunikazioko ikasleak dira gehienak (% 84,6), eta % 15,4 Zientziak, Arkitektura, Ingeniaritza, Osasun Zientziak edo antzeko beste diziplina batzuetako ikasleak dira. Galdetegia euskaraz erantzun zuten % 36,2k, eta gaztelaniaz, berriz, % 63,8k.

Tresna eta aldagaiak

Galdetegi bat eraiki zen, honako aldagai hauek barne hartuta:

1) “Enpleguranzko jarrerak eta lanari buruzko irudikapenak”:

“Lana” estimuluaren aurrean hitzik gabeko elkarketa, Lan-etorkizunarekiko mesfidantza ($\alpha = 0.66$), Gazteen langabeziaren eskuduntzak ($\alpha = 0.61$), Gazteen prekarietatearen legitimazioa ($\alpha = 0.45$), Sistema ekonomikoaren justifikazioa ($\alpha = 0.84$) (Jaume, Etchatalezahar eta Cervone, 2012);

2) “Etorkizunarekiko jarrerak eta gizartearen eta erakundeen konfiantza”:

Fatalismo (Cronbachen $\alpha = 0.62$), gizartearen eta erakundeen konfiantza.

3) Baldintzarik Gabeko Oinarrizko Errentari buruzko jarrerak eta sinesmenak:

Hautemandako ezagutza, Akordio orokorra, BGOEaren ezaugarrien aurrean jarrerak, Emozioak (Emozio positiboak, $\alpha = 0.87$; Emozio negatiboak, $\alpha = 0.85$), Hautemandako eragin pertsonala, hautemandako gizarte-ondorioak, -BGOEaren aldeko parte-hartze politikoa ($\alpha = 0.88$); eta

4) “Aldagai soziodemografikoak”:

adina, genero-identitatea, unibertsitate-ikasketak, gaur egun erabiltzen diren jarduerak, kokapen ideologikoa, gizarte-mota subjektiboa, identifikazio nazionala (euskalduna vs espainiarra)

Prozedura eta datuen azterketa

Parte hartu zuten ikasleek galdetegi indibidual, autoadministragarri eta anonimo bat osatu zuten, online hornitua eta euskaraz zein gaztelaniaz erantzun daitekeena. Parte-hartzaile guztiek berariaz onartu zuten azterlanean parte hartzea, Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2016ko apirilaren 27ko 2016/679 (EB) Datuak Babesteko Erregelamendu Orokorrean ezarritakoarekin bat etorriz. Ikerketa hori EHUko Gizakiekin Ikertzeko Etika Batzordeak (GIEB) onartu zuen (M10/2021/230).

Datu kuantitatiboak aztertzeko, IBM SPSS Statistics 26.0 estatistika-paketea erabili zen. Horrez gain, maila kualitatiboan, IRAMUTEQ softwarea erabili zen irudikapen sozialak aztertzeko.

7

Emaizak

7.1

ENPLEGUAREKIKO JARRERAK ETA LANARI BURUZKO IRUDIKAPENAK

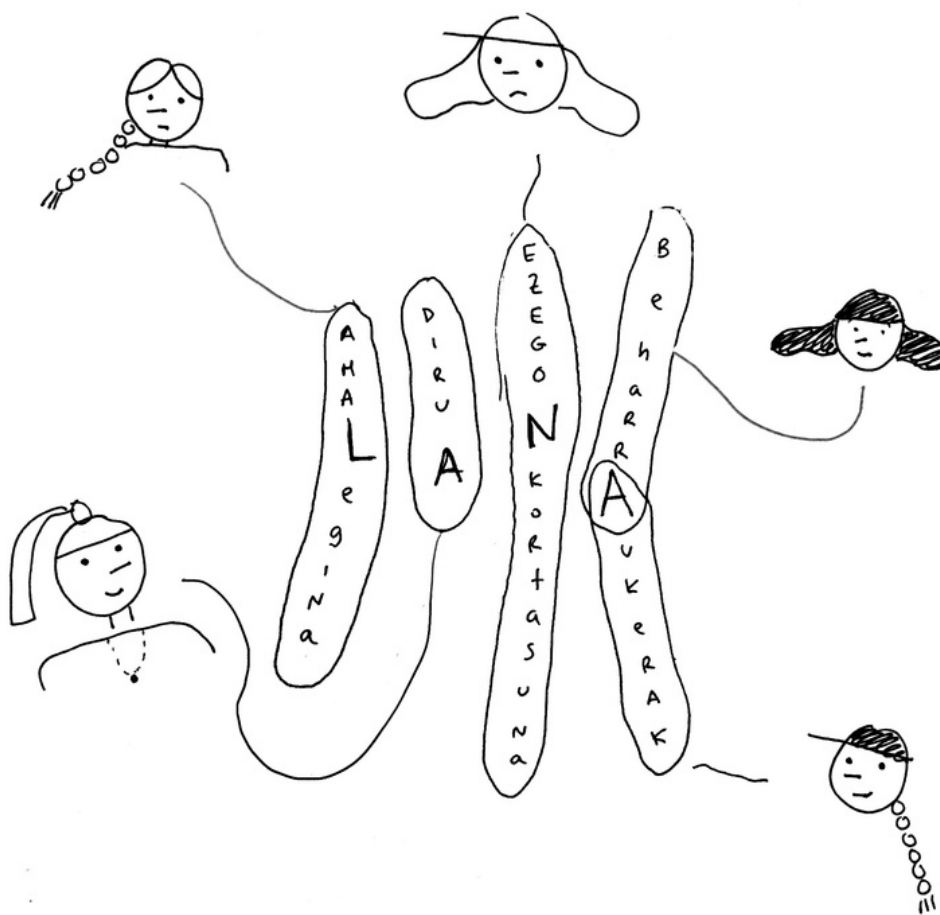
Unibertsitateko ikaslearen arteko lanari buruzko Gizarte Irudikapenak ezagutzeko asmoz, hitzik gabeko elkarketaren metodoa erabili zen. Metodo horretan parte-hartzaileek, "Lana" estimuluan pentsatzean, burura zetozkien lehen hiru hitzak idatzi behar zituzten,.

Datuek (N = 655) erakutsi zuten dirua terminoa izan zela lagin osoan gehien erabili zen kontzeptua, baita antzeko hitzak ere, hala nola alokairua, soldata, ordainsaria, irabaztea. Horrez gain, lanari buruzko prozedura-definizioak erabili ziren, hala nola, lan egitea/langilea, lana, ordua/ordutegia, gauzatzea; jarraituz, lanaren etikari lotutako terminoekin, hala nola, esfortzua, garrantzitsua, duina, erantzukizuna, etab. Halaber, lana derrigorrezkotasunetik kontzeptualizatu zen, honako hitz hauekin: beharrezkoa, bizi/izate, baldintza, behar izatea, eskatzea, beti, betebeharra; eta hori lortzeko zailtasunarekin eta prekarietatearekin lotutako definizio negatiboetatik abiatuta, honako hitz hauekin: prekarioa, aurkitzea, zaila/zailtasuna, ustiapena, gutxi, etab.

Gainera, lortutako datuei esker, sailkapen hierarkikoaren azterketa egin ahal izan zen lanaren inguruko bost irudikapen orokor erakutsiz, horietako bakoitzak diskurtsoaren % 20 osatzen duelarik. Lehenengoak lanari buruzko definizio negatiboak eman zituen, eskubideen galerarekin eta esplotazioarekin lotutakoak (prekarietatea, esplotazioa, txarra, ezegonkortasuna, pobrezia, etab), eta ideologikoki ezkerrean kokatutako eta espainiar nortasun maila baxua zuten ikasleen artean handiagoa izan zen. Bigarrena lagin osoarekiko zeharkakoa izan zen, eta lana lortzeko zailtasunaren arabera (gaztea, aurkitzea, esperientzia, zaila, aukera, sarbidea, etab.) definitu zuen. Hirugarren irudikapenak dirua eskuratzearen inguruan (dirua, lan egitea, nekea, irabaztea, denbora, nahi izatea, etab.) kontzeptualizatu zen, eta maila altuan identitate espainiarrarekin identifikatutako ikasleekin lotu zen. Laugarren irudikapenak lana bizirauteko modu gisa (ekonomia, beharrezkoa, betebeharra, gizartea, bizitza, bizirautea, etab.) formulatu zuen, eta espektro ideologikoaren ezkerrean kokatutako pertsonen artean ugariagoa izan zen. Amaitzeko, bosgarren irudikapenak ahaleginaren inguruan (ekonomia, beharrezkoa, betebeharra, gizartea, bizitza, bizirautea, etab.) definitu zen, eta gero eta handiagoa izan zen espainiar identitate maila altua zuten eta ideologikoki zentro-eskuinean kokatuta zeuden ikasleen artean.

Lanari buruzko irudikapenak alde batera utzita, ikaslearen enpleguari eta etorkizunean lan-merkatuan sartzeari buruzko sinesmenak eta jarrerak aztertu ziren. Oro har, datuek agerian utzi zuten UPV/EHUko ikasleen % 72,6k konfiantza gutxi duela lan-merkatuak kalitatezko lanpostuak etorkizunean eskaini ahal izateko tresna gisa. Gainera, azterlan honetan parte hartu duten gazteen % 75,7k egiturazko arrazoiei egotzi die enplegu-eskasia hori, hala nola enpresek gazteei enplegua bermatzeko duten interesik ezari edo horretarako politika publikorik ezari; % 5ek soilik uste du gazteen langabezia arrazoi indibidualen ondorio dela, hala nola gazteen ahalegin edo prestakuntza faltaren ondorio. Era berean, unibertsitateko ikasleen % 69,3 ez dago ados gazteen lan-prekarietatea legitimatzen duten diskurtsoekin, etapa logiko eta onargarri gisa lan-ibilbidearen hasieran; eta % 74,7 kritiko agertu zen sistema ekonomikoaren justifikazio-balioekin, pobrezia faktore indibiduali egozten baitiete (alferkeria, ahaleginik eza eta abar).

Oro har, agerian geratu da unibertsitateko ikasleak gazteen langabezia eta prekarietatea legitimatzen duten diskurtsoekin kritiko agertzen direla, eta konfiantza gutxi dutela lan-merkatuan kalitatezko lanpostuak eskaintzeko tresna gisa. Zehazki, ezkerreko ikasleak dira, maila ertain-baxukoak, espainiar identifikazio gutxien dutenak eta gizarte-mugimenduetan gehien inplikatzeko direnak, lan-etorkizunarekiko mesfidantza handiena dutenak. Era berean, gazteen langabeziari buruzko eskuduntza estrukturalenak (eta ez hain indibidualistak) egiten dituen talde horrek, gazteen prekarietatea bizi-garapenaren berezko etapa gisa legitimatzen duten diskurtsoak eta sistemaren justifikazio-balioak (meritokrazia edo lanaren etika, esaterako) neurri handiagoan baztertuz.

7.2

ETORKIZUNAREKIKO JARRERAK ETA GIZARTEAREN ETA ERAKUNDEEN KONFIANTZA

Gazteek etorkizunarekiko eta haien konfiantza sozial eta instituzionalarekiko dituzten jarrerak aztertzean, unibertsitateko ikasleen % 80,1 etorkizunari dagokionez profil ez oso fatalista dutela ikusi da, egungo sistemaren alternatibak irudikatzeko gai izanik eta gazte gisa gizarte-aldaketa positiboa sortzeko duten gaitasunean konfiantza dutela.

Gizartearen eta erakundeen konfiantzari dagokionez, datuen arabera, ikasleen % 69,9k gizarte-mugimenduengan konfiantza handia du gizartean eragile sozial garrantzitsu gisa. Aitzitik, ikasleen % 84,9 ez zen alderdi politikoez fidatzen, eta % 76,4 ez zen Gobernuaz fidatzen. Beste eragile sozial batzuek ere, hala nola enpresek, balorazio negatiboa jaso zuten: ikasleen % 60,9k mesfidantza agertu zuen haienganako. Bestalde, sistema demokratikoak balorazio anbiguoagoa jaso zuten: ikasleen % 45,1 mesfidati agertu zen sistema horrekiko, baina % 32,2k konfiantza-maila handia adierazi zuten.

Berriz ere, ezkerreko ikasleak, maila ertain-baxukoak, espainiar identifikazio baxuagokoak eta gizarte-kolektiboetan politikoki gehien inplikatzeko direnak izan ziren etorkizunarekiko jarrera ez hain fatalista izan zutenak eta gazte gisa gizarte-aldaketa positiboak eragiteko duten gaitasunean konfiantza handiagoa izan zutenak. Halaber, talde horrek aurkeztu zuen konfiantza-maila handiena gizarte-mugimenduekiko (nahiz eta ez fidatu beste eragile batzuekiko, hala nola erakunde politikoez edo enpresa pribatuarekiko). Aitzitik, espektro ideologikoaren eskuinaldean dagoen ikasleak, gizarte-maila altuenekoak eta espainiar identifikazio handiena duenak, mesfidantza handia erakutsi zuten erakunde politikoez, baina ez zuten eraginik beste gizarte-eragile batzuen ebaluazioan, hala nola enpresen ebaluazioan.

eta etorkizuna?

dirua irabazi eta gastatu eta
irabazi eta gastatu eta irabazi
eta gastatu eta irabazi eta
gastatu eta irabazi eta gastatu
eta irabazi eta gastatu eta
irabazi eta gastatzeko egingo
duzu lan.

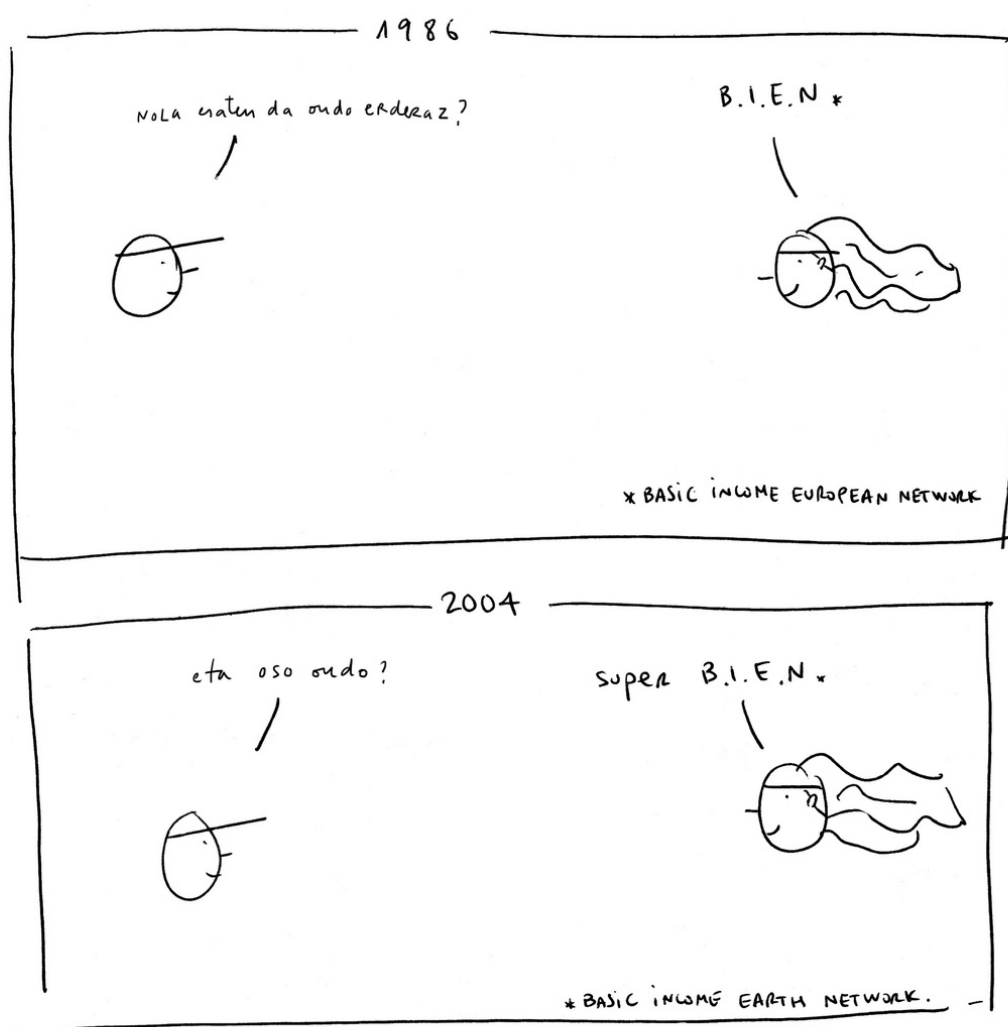

ga...

7.3

BALDINTZARIK GABEKO OINARRIZKO ERRENTARI BURUZKO JARRERAK ETA SINESMENAK

Lortutako datuen arabera, unibertsitateko ikasleen % 67 Euskal Autonomia Erkidegoan Oinarrizko Errenta (BGOE) ezartzearen alde dago (% 13,2 aurka dago, eta % 19,8, berriz, ez du jarrerarik). Zehazki, ikasleen % 78,4 ados agertu zen oinarrizko errentaren izaera indibidualarekin (eta ez familia-eremukoarekin); % 73,8 ados zegoen BGOEaren finantziarioa erreforma fiskal progresibo eta birbanatzaile baten bidez egiteko, eta % 69 BGOEaren izaera unibertsalaren alde zegoen. Bestalde, oinarrizko errenta baldintzarik gabekoa izateak eztabaida handiagoa eragin zuen unibertsitateko gazteen artean: % 47,4 horrelako izaera duen errenta baten alde agertu ziren, eta % 40,2 aurka (eta gainerako % 12,4ak jarrera neutroa erakutsi zuen). Nolanahi ere, azterlan horren emaitzek adierazi zuten BGOE bat ezartzeko aukerak emozio positiboak (segurtasunekoak, itxaropenekoak eta poztasunekoak) sortzen zituela unibertsitateko ikasleen % 58rengan; aldiz, % 12,2k soilik ematen zituen emozio negatiboak (beldurra, haserrea edo kezka).

BGOE bat kobratzeak ikasleen bizitzetan izan lezakeen eraginari dagokionez, unibertsitateko gazteen % 51,10ek adierazi zuen errenta hori oinarrizko gastuei edo oinarrizko premiei aurre egiteko erabiliko zuela (alokairua, argiaren fakturak, internet, etab., edo elikadura-gastuak, besteak beste). Gainera, ikasleen % 36,2k adierazi zuen BGOEaren zenbatekoa aurreztuko zuela etorkizunerako, % 29,7ek esan zuen bere prestakuntza-prozesuan inbertituko zuela, eta beste % 29,1ek neurri hori ezartzeak emantzipatzeko emango zizkien aukerak aipatu zituen. Egiturari dagokionez, elkarrizketatutako ikasleen % 81,2k uste zuen BGOEk gazteen bizi-baldintzak hobetuko zituela. Era berean, % 70,2k uste zuen BGOEk lan-merkatutik kanpo beste lan batzuk egiteko aukera emango zuela (esaterako, zaintza-lana edo borondatezko lana), % 59,5ek uste zuen errenta horrek aberastasunaren banaketa bidezkoagoa ekarriko zuela, eta % 54,1ek uste zuen, beste ondorio sozial positibo batzuen artean, enplegu prekarioa eta lan-abusuak ezabatzen lagunduko zuela. Beste alde batetik, ikasleen % 66,5ek uste zuen BGOEk "«dei efektua» [JBU1] deiturikoa eragin zezakeela, eta % 44,8k uste zuen BGOEk merezimenduari eta sariari lotzeko printzipio etikoa hautsi egin zezakeela; hala ere, gehienek ez zuten [JBU2] ondorio horiek baloratu gure gizartearentzat desiragarria ez den zerbait bezala. Oro har, BGOEaren proposamenari buruz egiten zen balorazio positibo hori bat dator ikasleen % 51,1 neurri hori ezartzearen ondorioz, parte-hartze politikoko hainbat modutan parte hartzeko jarrera zabala erakusten dute.

Zehazki, egindako azterketa estatistikoaren arabera, espekro ideologikoaren ezker aldean kokatuen dauden ikasleak, gizarte-maila baxuenekoak, espainiar identifikazio baxuagokoak eta gizarte-mugimenduetan gehien inplikatzeko direnak, berriz ere BGOEaren proposamenarekiko jarrera, sinesmen eta emozio onuragarrienak zituen; hala ere, kasu honetan, unibertsitate-ikasketetan aritzearekin batera lan egiten duten ikasleak ere sartzen dira talde horretan. Azkenik, adierazi behar da, datuek erakutsi bazuten ere kokapen ideologikoa eta klase soziala zirela ikaslearen BGOEarekiko adostasun-mailaren iragarle soziodemografiko garrantzitsuenak, enpleguarekin lotutako jarrerak gainditu zituztela horiek (sistemaren justifikazio-balioak eta gazteen langabeziari buruzko esleipen individualistak izan ziren bi oztopo nagusiak BGOEaren aldeko jarrerak sortzeko orduan), eta, batez ere, errenta hori ezartzearekin lotutako emozioak eta sinesmenak direla-eta(emozio positiboak, neurri horrek aberastasunaren banaketa bidezkoagoa ekarriko lukeen konfiantza, eta proposamenaren unibertsaltasun, baldintzagabetasun eta indibidualtasun ezaugarriekiko berariazko adostasuna), BGOEarekiko akordio orokorra azaldu zuten.

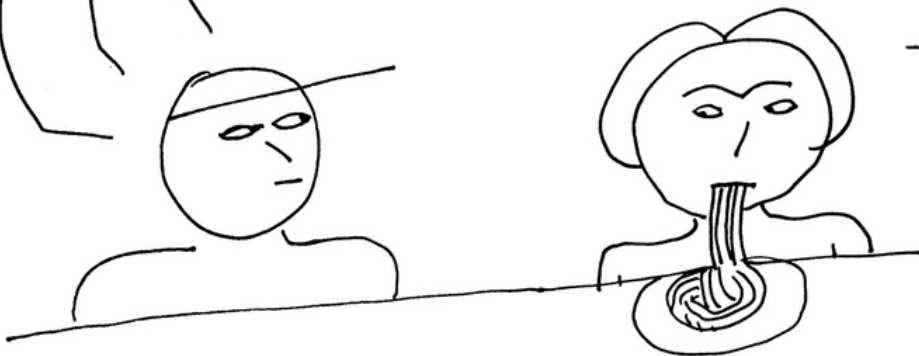
- Zer ari zara jaten?

- Edozer gauza nik bakarrik arrebata atera dezake dalaren diskurtsoa.

- A... eta goxoa dago?

- ederrea... pixkat nahi?

- ez, eskerrikasko.

8

Ondorioak

Oinarrizko Errenta da gaur egun ditugun gutxieneko errenta baldintzatuen programen alternatiba gisa interes handiena sortzen ari den politika ekonomiko eta soziala, kontutan izanda langabezia, esplotazioa eta lan-prekarietatea gero eta handiagoak direla lan-merkatuan eta gehiago sozialaren bizi-baldintzak okertzen ari direla. Ildo horretan, gazteen etorkizuneko ikuspegiak ziurgabetasunak, pobrezia eta segurtasunik ezak zeharkatzen dituzten testuinguru batean, hainbat ahotsek planteatu dute Ongizate Estatuaren prestazio eta eskubide sozialen sisteman BGOE bat sartzeak egungo eta etorkizuneko bermea eskaini liezaiekeela gazteei: bizi-proiektu askeagoak, seguruagoak eta desiratuagoak eraikitzea ahalbidetuz.

Horrela, GAZTEBI proiektua BGOEk gazteei finantza-segurtasuna emateko eskaintzen dituen aukerak aztertu eta eztabaidatzeko helburuarekin sortu da, gazteen behar material oinarrizkoenak betetzen direla bermatzeko eta garapen pertsonal eta kolektibo askeago batean aurrera egiteko, mendekotasunetik haratago lan-merkatu ezegonkor eta prekario baterantz. BGOEaren proposamenari buruzko eztabaida eta tailerrak egin ondoren, gazteek lan-merkatuarekin eta etorkizuneko perspektibekin duten harremanean sakontzeko beharra ikusi zen, bai eta BGOE bat ezartzeak haien bizi-proiektuetan nola eragin dezakeen ulertzeko orduan ere.

Helburu horrekin, UPV/EHUko 700 ikasletik gorako lagin batek galdetegi bati erantzun zion unibertsitateko gazteek gai horiei buruz duten iritzia ezagutzeko (aldez aurretik baliozkotua eta gazteekin lan egiteko eremuan garrantzitsuak diren erakunde publiko eta gizarte-eragile batzuekin egiaztatua). Azterlan honetako datuek agerian utzi zuten, oro har, euskal gazte unibertsitarioek lana bost eremu semantikotan kontzeptualizatzen dutela: 1) eskubideen galeratik eta lan-esplotaziotik (bereziki ezkerreko ikasleen artean eta espainiar identitate maila baxua dutenen artean sortzen da); 2) lana lortzeko zailtasunetik (lagin osoarekiko zeharkako ikusmoldea); 3) dirua eskuratzetik (irteerarik handiena duten ikasleen artean, maila altuan identitate espainiarrarekin dauden ikasleen artean); 4) premiatik eta betebeharretik, bizirauteko modu gisa (ikasle ezkertiarren artean gehiago azaleratzen da); eta 5) ahaleginetik eta konpromisotik (zentro-eskuineko ikasleen artean irtenagoa eta espainiar identifikazio handiarekin).

Horrez gain, galdera-sortari emandako erantzunen arabera, unibertsitateko gazteek konfiantza gutxi dute lan-merkatuan etorkizunean kalitatezko lanpostuak eskaintzeko tresna gisa. Aldi berean, ikaslea kritiko agertzen da gazteei langabezia-maila handien erantzukizuna egotzen dieten diskurtsoekin, prekarietatea eta pobrezia balio individualistetatik justifikatzen baitute, hala nola meritokrazia edo lanaren etika; hala ere, egia da kritika hori neurri handiagoan ematen dela ezkerreko gazteen artean, klase ertain-baxukoak, espainiar identifikazio baxuagokoak eta gizarte-mugimenduetan parte-hartze aktiboagoa dutenak. Era berean, gazteak prekarietate- eta ziurgabetasun-baldintzetan sartuta dauden arren, azterlan honetan parte hartu duen ikasleak etorkizunaren inguruko profil ez oso fatalista erakusten du, eta konfiantza handia du gazte gisa gaur egungo sistemaren alternatibak eraikitzeke duen gaitasunean. Gainera, ikasleak konfiantza handia du gizarte-mugimenduetan, nahiz eta beste gizarte-eragile batzuegan, hala nola erakunde politikoengan edo enpresa pribatuarengan, konfiantza nahiko baxua duen. Zehazki, berriz ere ezkerreko ikasleak dira, gizarte-maila baxuagokoak, espainiar identifikazio baxuagoa dutenak eta gizarte-kolektiboetan politikoki gehien inplikatzeko direnak, gizarte-mugimenduekiko jarrera ez hain fatalista eta konfiantzazkoena dutenak.

Hain zuzen ere, langabezia eta lan-prekarietatea egiturazko arazotzat (eta ez arazo individualtzat) hartzen dute gazteek, eta gizarte-aldaketa positiboak sortzeko aukeraren aldeko jarrera itxaropentsu horrekin batera, EHUren ikasleek BGOE politika ekonomiko eta sozial alternatiba baliagarritzat hartzen dute. Ikasleen gehiengoak EAEn BGOE bat ezartzeko adostasuna aurkeztu du; hala ere, egia da neurri horren baldintzarik gabeko izaerak, oro har onartua izan arren, eztabaida handiagoa sortzen duela unibertsitateko gazteen artean. Ikasleen artean BGOE bat ezartzeko aukeraren aurrean sortzen diren emozioak, gazteen bizi-baldintzak asko hobetzea ekarriko lukeela islatzen dute. Zehazki, unibertsitateko gazteek oinarrizko gastuei edo oinarrizko premiei aurre egiteko, etorkizunerako aurrezteko, prestakuntzari denbora gehiago eskaintzeko eta emantzipatutako bizitza-proiektu bat eraikitzeke aukera gisa baloratzen dute BGOE. Hori dela eta, ikasleek BGOE batezartzearen ondorioz, parte-hartze politikoko hainbat modutan parte hartzeko jarrera zabala erakusten dute. Berriz ere, aipatu behar da ezkerreko ikaslea dela, gizarte-maila baxuenekoa, espainiar identifikazio gutxien duena eta gizarte-mugimenduetan gehien inplikatzeko dena, baina baita aldi berean ikasten ari diren ikasleak ere, maila orokorrean BGOEaren proposamenarekiko jarrera, sinesmen eta emozio onuragarrienak dituztenak.

Laburbilduz, ikerketa honen emaitzek erakusten dutenez, unibertsitateko gazteen artean BGOE oso balioetsia dago, beren bizi-baldintzak hobetzeko eta bititza askeagoa eta duinagoa izateko gai den neurri gisa. Gainera, proposamen honi eremu publikoan eztabaidatzeko eta zabaltzeko guneak irekitzeko beharra adierazten dute, gure gizartean horrelako politika bat ezartzeak ekarriko lituzkeen aukerak eta erronkak sakon eztabaidatu ahal izateko. Gaur egungo testuinguruan, enplegua edukitzearen eta bititza duina ahalbidetzen duten baldintza materialak eskuratzearen arteko harremana gero eta ahulagoa den honetan, pertsonen babes unibertsala bermatzen duten sistemak aztertzea, asistentzialismoan oinarritutako politiken aurrean, gobernu eta administrazio publikoentzat beharrezkoa bihurtzen da.

2022

ZER izan nahi
duzu handitan?

MMM... Robot?

2055

ZER izan nahi
duzu handitan?

LIBRE

9

Bibliografia

Atkinson, A. B. (1996). "The case for a participation income", *The Political Quarterly*, 67(1), 67-70.

Bahle, T., Pfeifer, M. eta Wendt, C. (2010). "Social assistance", en Castles, F. G., Leibfried, S., Lewis, J., Obinger, H., y Pierson, C. (eds.), *The Oxford handbook of the welfare state*. Oxford: Oxford University Press.

Belaustegi, L., Bollain, J., Cerrato, J., Elías, Á. eta Peña, N. (2016). *Clara mayoría social a favor de una Renta. Básica Incondicional en la UPV/EHU*. Bilbao: UPV/EHUko Lan Harreman eta Gizarte Langintza Fakultatea.

Benfield, W. (2007). *Indicator targeting: The jamaica food stamp programme*. Artikulua aurkezturik SALISES 8th Annual Conference, The University of the West Indies. Trinidad eta Tobago.

Bollain, J. (2017). "La Renta Básica y la vagancia de ciertos mitos", *Sin Permiso*.: <http://www.sinpermiso.info/textos/la-renta-basica-y-la-vagancia-de-ciertos-mitos> (eguneratze-data: 2022/01/12).

Bollain, J. (2021). *La viabilidad económica de una renta básica en la Comunidad Autónoma de Euskadi* [Doktoregoaren tesia, Universidad del País Vasco / Euskal Herriko Unibertsitatea].

Cohen, W. J. eta Friedman, M. (1972). *Social Security: Universal or Selective*. Washington, DC: American Enterprise Institute.

Europako Batzordea (2010). *EUROPE 2020: A strategy for smart, sustainable and inclusive growth*. Working Paper. Bruselas.

FOESSA Fundazioa (2022). *Evolución de la cohesión social y consecuencias de la Covid-19 en España*. Madril: Espaniako Caritas.

Frazer, H. eta Marlier, E. (2016). *Minimum Income Schemes in Europe. A study of national policies*, European Social Policy Network (ESPN). Brusela: Europako Batzordea.

Gazteen Euskal Behatokia (2021). *Euskadiko gazteen egoeraren diagnostikoa 2020*. Vitoria-Gasteiz: Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen Zerbitzu Nagusia.

Guterres, A. (2018) *2018ko irailaren 25ean Nazio Batuen Batzar Nagusian eskainitako hitzaldia*. New York.

Immervoll H. (2010), "Minimum-Income Benefits in OECD countries: policy design, effectiveness and challenges", *OECD Social Employment and Migration Working Papers*, 100.

Lanbide (2020). *Estudio de Incorporación a la Vida Laboral en 2020-IV*. Vitoria-Gasteiz: Eusko Jaurlaritzako Enplegu eta Gizarte Politiketako Saila.

Matsaganis, M., Levy, H., eta Flevotomou, M. (2010). "Non-take up of social benefits in Greece and Spain", *Social Policy & Administration*, 44(7), 827-844.

Nettle, D., Johnson, E., Johnson, M. eta Saxe, R. (2021). "Why has the COVID-19 pandemic increased support for Universal Basic Income?", *Humanities and Social Sciences Communications*, 8(1), 1-12.

Offe, C. (2005) "Wasteful welfare transactions: why basic income security is fundamental", Standing, G. (ed.), Promoting income security as a right: Europe and North America. Londres: Anthem. Standing, 2017

Papa Francisco (2020). Soñemos Juntos. El camino a un futuro mejor. Barcelona: Plaza & Janés.

Raventós, D. (2000). "El salario de toda la ciudadanía", Claves de razón práctica, 106.

Raventós, D. (2007). Las condiciones materiales de la libertad. Barcelona: El Viejo Topo.

Red Renta Básica (2021). ¿Qué es la RB? <http://www.redrentabasica.org/rb/que-es-la-rb/> (eguneratze-data: 2021/12/18).

Rey Pérez, J. L. (2020). "Renta básica universal", Eunomía. Revista en Cultura de la Legalidad, 19, 237- 257.

Sainsbury, D. eta Morissens, A. (2002). "Poverty in Europe in the mid-1990s: the effectiveness of means-tested benefits", Journal of European Social Policy, 12(4), 307-327.

Sánchez, P. (2017). Por una nueva socialdemocracia. <https://s01.europapress.net/archivos/ProgramaPedroSanchez.pdf> (eguneratze-data: 2022/02/02)

Santens, S. (2020). Should We Provide Emergency Universal Basic Income to Everyone or Just Those Who Need It? <https://vocal.media/theSwamp/should-we-provide-emergency-universal-basic-income-to-everyone-or-just-those-who-need-it> (eguneratze-data: 2021/08/31).

Standing, G. (2008). "How cash transfers promote the case for basic income", Basic Income Studies, 3(1), 5.

Standing, G. (2011). "Labour market policies, poverty and insecurity", International Journal of Social Welfare, 20(3), 260-269.

Standing, G. (2017): Basic Income: And How We Can Make It Happen. Londres: Penguin Books.

Van Parijs, P. (2006). "Basic Income: A simple and powerful idea for the 21st century", Wright E. O. (ed.), Redesigning Distribution. Basic Income and Stakeholder Grants as Cornerstones for an Egalitarian Capitalism. Londres: Verso.

Van Parijs, P. eta Vanderborght, Y. (2017). Basic income: A radical proposal for a free society and a sane economy. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Vives, A., Vanroelen, C., Amable, M., Ferrer, M., Moncada, S., Llorens, C., Muntaner, C, Benavides, F. eta Benach, J. (2011). "Employment precariousness in Spain: prevalence, social distribution, and population-attributable risk percent of poor mental health", International Journal of Health Services, 41(4), 625-646.

Zerga Administrazioko Estatu Agentzia (2019). Mercado de trabajo y pensiones en las fuentes tributarias 2018. Madril: Servicio de Estudios Tributarios y Estadísticas.